

अनुक्रमांक:
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

Paper Code

MAS 101

पतञ्जलिविश्वविद्यालयः

परीक्षा - दिसम्बरमासः - 2017

एम.ए. संस्कृतम्, (सत्रम् : प्रथमम्)
वेदसंहिता:

समयः - होरात्रयम्

अधिकतमाङ्काः - 70

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति। इदं प्रश्नपत्रम् 'क' 'ख' 'ग' इत्याख्येषु त्रिषु खण्डेषु विभक्तं वर्तते। प्रत्येकखण्डे प्रदत्तानां विस्तृतनिर्देशाणामनुसारेणैव प्रश्नाः समाधेयाः।

खण्ड-क

(दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः)

निर्देशः 'क' खण्डे पञ्चदीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः प्रदत्ताः सन्ति। प्रत्येकप्रश्नाय पञ्चदशाङ्काः निर्धारिताः वर्तन्ते।
एतत्पञ्चप्रश्नेषु त्रयः प्रश्नाः एव समाधेयाः। (3×15=45)

1. श्रद्धयाग्निः समीध्यते श्रद्धया हूयते हविः।
श्रद्धां भगस्य मूर्धनि वचसा वेदयामसि॥
2. तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे।
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्ययुस्तस्मादजायता॥
3. यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदुसुप्तस्य तथैवेति।
दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु॥
4. भूर्भुवः स्वः। तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि।
धियो यो नः प्रचोदयात्॥
5. ईशावास्यमिदं सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत्।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्यस्विद्धनम्॥

खण्ड-ख

(लघुत्तरीयप्रश्नाः)

निर्देशः 'ख' खण्डे षड्लघुत्तरीयप्रश्नाः प्रदत्ताः सन्ति। प्रत्येकप्रश्नाय पञ्चाङ्काः निर्धारिताः विद्यन्ते। एतेषु केवलं चत्वारः एव प्रश्नाः सङ्गृह्यन्ताः॥ (4×5=20)

1. "तन्मे मनस्यग्निसंस्पर्शमर्शनात्" अस्य वाक्यस्य व्याख्यां कुर्वन्तु।
2. "श्रद्धामहिमा" विषयमेतन् प्रकाशयन्तु।
3. "अग्निदेवता" विषयमाधारीकृत्य अग्निस्वरूपं वर्णयन्तु।
4. "पुरुषसूक्तमधिकृत्य सृष्टिविद्याविषयं वर्णयत।
5. "संघटनमहिमा" अस्मिन् विषये सप्रमाणं लघु-निबन्धं लिखत।
6. "जीवेम शरदः शतम्" अस्मिन् वाक्ये स्थितं भावं स्पष्टयत।

खण्ड-ग
(अतिलघुत्तरीयाः प्रश्नाः)

निर्देशः 'ग' खण्डे दशलघुत्तरीयाः प्रश्नाः प्रदत्ताः सन्ति। प्रत्येकप्रश्नाय अर्द्धङ्कः निर्धारितः वर्तते। अस्मिन् खण्डे प्रदत्तानां सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरणमनिवार्यमस्ति। (10×0.5=05)

1. किम् ऋषिदयानन्देन ऋग्वेदस्य भाष्यं कृतम्?
2. ऋग्वेदस्य प्रवक्ता (ऋषिः) कोऽस्ति ?
3. यजुर्वेदस्य विषयः कोऽस्ति ?
4. "तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु" वाक्यमिदं यजुर्वेदस्य कस्मिन् अध्याये विद्यते?
5. गायत्रीमन्त्रः यजुर्वेदस्य कस्मिन् अध्याये वर्तते?
6. शान्तिपाठः कस्मिन् वेदे विद्यते?
7. "वेद का पढ़ना-पढ़ना और सुनना-सुनाना सब आर्यों का परम धर्म है" इदं कथनं कस्य विद्यते?
8. ऋग्वेदे ज्ञानं विज्ञानं विद्यते न वा ?
9. "न कर्म लिप्यते नरे" वाक्यमिदं कस्मिन् वेदे विद्यते?
10. "यजुः" शब्दे को धातुः अस्ति ?

-----X-----